

Strategický plán SZP

EKOSCHÉMATA

Stav k 9. 6. 2022

Obsah

ÚVOD.....	2
CELOFAREMNÍ EKOPLATBA	3
1 Kultura trvalé travní porosty (T).....	3
2 Kultura standardní orná půda (R).....	4
3 Zemědělská kultura úhor (U).....	5
4 Zemědělská kultura travní porost na orné půdě (G).....	5
5 Zemědělská kultura Trvalá kultura Sad (S)	5
6 Trvalá kultura Vinice (V).....	6
7 Trvalá kultura Chmelnice (C).....	6
8 Trvalá kultura Jiná kultura (J).....	6
9 Trvalá kultura RRD (D).....	7
10 Trvalá kultura Školky (K).....	8
11 Neprodukční plochy (vyčlenění z R+U+G)	8
I. Varianta 4 %.....	8
II. Varianta 7 %.....	9
PRECIZNÍ ZEMĚDĚLSTVÍ.....	10

ÚVOD

Předkládaný materiál představuje změny v nastavení podmínek ekoschémat^{*)} v rámci Strategického plánu České republiky pro období 2023-2027, které vyplývají z připomínek Evropské komise (tzv. Observation letter).

Některé podmínky intervence byly z důvodu přehlednosti materiálu zestručněny (viz např. model OH, diverzifikace plodin a další). Tyto podmínky byly již v minulosti představeny a diskutovány na národní úrovni (na předchozích tematicky zaměřených pracovních skupinách na ekoschématu) a s jejichž úrovní v rámci připravovaného nástroje se počítá beze změny.

Nově zavedené podmínky intervence jsou umístěné v rámečku – jedná se o povinnosti, které reflektují připomínky Evropské komise, případně dalších připomínkových míst. Relevantní připomínky Evropské komise jsou taktéž součástí materiálu.

^{*)} Ekoschématu jsou novým nástrojem I. Pilíře. V nové SZP, resp. po skončení přechodného období, bude greeningová platba přecházet do základních povinností podmíněnosti a bude nahrazena tzv. ekoschématy jako nadstavba podmíněnosti.

CELOFAREMNÍ EKOPLATBA

I Kultura trvalé travní porosty (T)

Žadatel:

- provádí agrotechnické zásahy ve vymezeném časovém úseku
 - Provádění seče nebo pastvy v termínu do 31/7 (výjimky na základě stanoviska OOP v rámci intervencí AGRO-ENVI II. Pilíře).

NOVĚ DOPLNĚNO

- Žadatel ponechá na sečených DPB s výměrou větší než 12 ha 3-15 % neposečené plochy

➤ Připomínka Evropské komise č. 150:

V případě zemědělských postupů na zemědělské kultuře T – trvalé travní porosty (titul č. 1) se Česká republika žádá o upřesnění data sečení nebo spásání pastvin. Pokud jde o podporu obou zemědělských kultur, T – trvalé travní porosty i G – orná půda / travní porosty, travní porosty by měly být efektivně využívány pro ukládání uhlíku a přizpůsobení se změně klimatu (např. zpomalení odtoku vody), ochranu biodiverzity (i v půdě) apod. Toho lze dosáhnout změnou navrhovaných podmínek (v současné době jsou pro podporu způsobilé postupy „bez opatření“). Zdá se také, že požadavky na travní porosty nepřinášejí podstatnou změnu postupů v terénu. Komise vyzývá Českou republiku, aby upravila ambicióznost těchto požadavků směrem nahoru, spolu s návrhem dodatečných úrovní plateb, které by odměňovaly zemědělce za přijetí ambicióznějších postupů a ekosystémových služeb, které poskytují.

- dodržuje zákaz přeměny ploch se zemědělskou kulturou T
 - V období od 1/1 do 31/12 roku podání Žádosti na jinou zemědělskou kulturu, s výjimkou přeměny z uvedených důvodů nebo na tyto zemědělské kultury:
 - zákona o pozemkových úpravách,
 - orná půda v režimu ekologického zemědělství,
 - jiná trvalá kultura než je vinice, chmelnice, ovocný sad, školka, rychle rostoucí dřeviny pěstované ve výmladkových plantážích,
 - podle nařízení vlády (zalesňování),
 - krajinné prvky,
 - plochy v režimu agrolesnictví (silvopastorální systémy).
 - Dodržuje povinnost zatravnění plochy při povoleném rozorání plochy za náhradu (DPB, u kterého dojde k rozorání se nenachází/nezasahuje do Natura 2000 a ECP). Povinnost zatravnění:
 - Sledována na úrovni zemědělského subjektu
 - Náhrada 1:1

2 Kultura standardní orná půda (R)

Žadatel:

- zajistí diverzifikaci plodin - podmínka je odvozena od velikosti výměry, na které zemědělec hospodaří
- udržitelně hospodaří s organickou hmotou v orné půdě – na ploše odpovídající alespoň výměře 35 % orné půdy zemědělského subjektu v hospodářském roce, prostřednictvím „MODELU OH“

NOVĚ DOPLNĚNO

- zajistí vyčlenění ochranného pásu podél vodního toku:
 - Vyčlenění a údržba ochranného pásu podél všech útvarů povrchových vod
 - Pás je umístěn na ploše DPB s kulturou R
 - Hranice DPB se nachází ve vzdálenosti do 3 m od útvaru povrchových vod.
 - Útvar povrchové vody je vymezené soustředění povrchové vody v určitém prostředí, například v jezeru, ve vodní nádrži nebo v korytě vodního toku;
 - Pás se vytváří od hranice DPB dovnitř v minimální šíři 6 m.
 - Na ploše pásu je zapojený vegetační pokryv od 1/6 roku podání žádosti min. do 30/11 kalendářního roku podání žádosti. Zároveň je umožněna víceletost pásů, která je dána charakterem vegetačního pokryvu (trávy) a možností zařadit ochranné pásy do neprodukční plochy Ekoplatby.
 - Vegetační pokryv je tvořený směsí trav čeledi lipnicovité s výjimkou obilovin s příměsí nízkovzrůstných dusík vázajících plodin (štírovník, tolice - srpovitá, dětelová, vikev, chrpa, čičorka, jestřabina, vičenec, úročník, jetel - alexandrijský, jetel plazivý, řebříček, jitrocele, bér vlašský.)
 - Bez aplikace hnojiv a upravených kalů.
 - Bez aplikace POR (s výjimkou mimořádného rostlinolékařského opatření – bodová aplikace).
 - Pás nesmí být použitý jako manipulační plocha.
 - Je zakázáno mulčování.
 - Údržba formou seče v termínu nejpozději do 31/8 a povinnost odklizení biomasy z pásu.

➤ Připomínka Evropské komise č. 154:

V rámci celofaremního ekoschématu by mohlo být odměněno rozšíření ochranných pásem podél vodních toků (nad rámec standardu DZES 4). To může být vázáno na vhodné využití pásma (bez orné půdy, např. trvalý travní porost) a šířka by mohla záviset na sklonu vodního toku – za účelem přizpůsobení se změně klimatu (prevence povodní apod.), ochrany biologické rozmanitosti apod. České orgány se vyzývají, aby v tomto ohledu plán revidovaly.

3 Zemědělská kultura úhor (U)

Žadatel

- **zajistí podmínky vyčlenění a údržby nektarodárného úhoru**

Alternativa k nektarodárnému úhoru

- **zajistí podmínky vyčlenění a údržby zeleného úhoru (dvouletý závazek)**

4 Zemědělská kultura travní porost na orné půdě (G)

Žadatel

- **zachová zemědělskou kulturu G, případně převede do zemědělské kultury T**
- **provádí agrotechnické zásahy ve vymezeném časovém úseku**

5 Zemědělská kultura Trvalá kultura Sad (S)

Žadatel

- **provede nejpozději do 31/8 mechanickou údržbu meziřadí a manipulačního prostoru ovocného sadu,**
- **provede každoročně nejvýše čtyři aplikace herbicidů v příkmenném pásu.**

NOVĚ DOPLNĚNO

- **zajistí pokryvnost 100 % meziřadí a manipulačních prostor;** pokryv: pěstované rostliny jsou přímo propojeny kořenovým systémem s půdou,
- **neaplikuje herbicidy v meziřadí a manipulačních prostorách sadu** (podmínka se nevztahuje na fytosanitární opatření na základě potvrzení ÚKZÚZ)

➤ **Přípomínka Evropské komise č. 151:**

U zemědělských postupů pro trvalé kultury se požaduje, aby Česká republika měla vyšší úroveň ambicí, pokud jde o navrhovaný zelený porost (a zajistila, aby postupy přesahovaly základní úroveň ve standardu DZES 6) a omezení používání herbicidů.

6 Trvalá kultura Vinice (V)

Žadatel

- provede nejpozději do 31/8 mechanickou údržbu meziřadí a manipulačního prostoru vinice,

NOVĚ DOPLNĚNO

- **zajistí pokryvnost 50 % meziřadí a manipulačních prostor;** pokryv: pěstované rostliny jsou přímo propojeny kořenovým systémem s půdou. (Podmínka není vyžadována pro vinice mladší tří let, u vinic mladších tří let bude stanoven odpočet platby),
- **neaplikuje herbicidy v meziřadí a manipulačních prostorách vinice;** podmínka se nevztahuje na bodové ošetření duálních hostitelů Stolburu,
- **provede každoročně maximálně čtyři aplikace herbicidů v příkmenném pásu vinice.**

➤ Příklad Evropské komise č. 151:

U zemědělských postupů pro trvalé kultury se požaduje, aby Česká republika měla vyšší úroveň ambicí, pokud jde o navrhovaný zelený porost (a zajistila, aby postupy přesahovaly základní úroveň ve standardu DZES 6) a omezení používání herbicidů.

7 Trvalá kultura Chmelnice (C)

Žadatel

- **udržuje chmelové meziřadí a manipulační prostory chmelnic s omezenými vstupy mechanicky bez použití herbicidů,**
- **udržitelně hospodaří s organickou hmotou – na ploše odpovídající alespoň výměře 30 % chmelnice za hospodářský rok.**

8 Trvalá kultura Jiná kultura (J)

NOVĚ DOPLNĚNO

Krajinotvorný sad

Žadatel

- **zajistí pokryvnosti 100 % meziřadí, manipulačního prostoru a příkmenného pásu;** pokryv: pěstované rostliny jsou přímo propojeny kořenovým systémem s půdou. (Podmínka není vyžadována u nové dosadby, bude stanoven odpočet platby),
- **provádí mechanickou údržbu meziřadí, manipulačního prostoru a příkmenného pásu sečí nebo pastvou alespoň jednou ročně do 31/8,**
- **neaplikuje herbicidy v meziřadí a manipulačních prostorách** (podmínka se nevztahuje na fyto-sanitární opatření na základě potvrzení ÚKZÚZ)

Plocha s víceletými produkčními plodinami

Žadatel

- **udržitelně hospodaří s organickou hmotou – na ploše odpovídající alespoň výměře 30 % výměry plochy s víceletými produkčními plodinami zemědělského subjektu v hospodářském roce, prostřednictvím „MODELU OH“, který byl představen v rámci zemědělské kultury R**

➤ **Připomínka Evropské komise č. 151:**

U zemědělských postupů pro trvalé kultury se požaduje, aby Česká republika měla vyšší úroveň ambicí, pokud jde o navrhovaný zelený porost (a zajistila, aby postupy přesahovaly základní úroveň ve standardu DZES 6) a omezení používání herbicidů.

9 Trvalá kultura RRD (D)

NOVĚ DOPLNĚNO

Žadatel

- **zajistí udržování manipulačních prostor**
 - Manipulační prostory okolo plantáže jsou pokryty travním porostem, případně opláštěním výhradně z domácích druhů dřevin (např. domácí vrby, topol černý, růže šípková a další keře typické pro naši krajinu)
- **plní podmínku omezených vstupů na plantáži RRD**
 - Na celé výměře plantáže je vyloučena aplikace průmyslových hnojiv, upravených kalů a POR (včetně desikantů a mořidel)
- **agrotechnika pro zvýšenou sekvestraci uhlíku, které je možno dosáhnout prováděním sklizní v obmýtí 3 roky a více.**

➤ **Připomínka Evropské komise č. 151:**

U zemědělských postupů pro trvalé kultury se požaduje, aby Česká republika měla vyšší úroveň ambicí, pokud jde o navrhovaný zelený porost (a zajistila, aby postupy přesahovaly základní úroveň ve standardu DZES 6) a omezení používání herbicidů.

10 Trvalá kultura Školky (K)

Žadatel

- **udržuje meziřadí s omezenými vstupy**
 - provádí mechanickou kultivaci meziřadí
 - za kalendářní rok je doplňkově možné použít nejvýše čtyř aplikací herbicidů v meziřadí

11 Neprodukcční plochy (vyčlenění z R+U+G)

Žadatel

- **vyčlení neprodukcční plochy a dodržuje požadavky na těchto plochách**

NOVĚ DOPLNĚNO

- I. **Varianta 4 %** (minimální podíl nejméně 4 % orné půdy na úrovni zemědělského podniku vyhrazené na neprodukcční plochy a prvky, včetně půdy ležící ladem).

Celofaremní ekoplatba navazuje na základní podmínky standardu DZES 8 a je požadováno vyčlenění vyššího procenta neprodukcčních ploch ve srovnání s podmíněností (o 1 %).

Žadatel má povinnost vyčlenit 5 % výměry orné půdy zemědělského podniku ve prospěch neprodukcčních ploch, které jsou tvořeny:

- plochy ochranných pásů včetně ochranných pásů DZES 4, DZES 5, DZES 7, PPH 2 nebo
- úhorů nebo
- krajinných prvků nebo
- kombinace těchto prvků.

Rok	2023	2024	2025	2026	2027
Podmíněnost	4 %	4 %	4 %	4 %	4 %
Ekoplatba	5 %	5 %	5 %	5 %	5 %

➤ **Přípomínka Evropské komise č. 135:**

Ačkoli je možné zvolit pouze možnost 3 (včetně meziplodin a plodin, které vážou dusík), Česká republika se vyzývá, aby vysvětlila, proč není navržena možnost 1. Ta by ponechala zemědělcům větší prostor pro dodržování standardu DZES a umožnila by vyšší podíl neprodukcčních ploch a prvků, které více přispívají k biologické rozmanitosti zemědělské půdy. Příspěvek plodin, které vážou dusík, a meziplodin k cíli standardu DZES zaměřenému na zlepšení biologické rozmanitosti v zemědělském podniku by měl být vysvětlen v odpovídajícím oddíle (vysvětlení příspěvku k hlavnímu cíli standardu DZES) plánu.

➤ **Přípomínka Evropské komise č. 153:**

Komise sice vítá, že Česká republika využívá ekoschéma k postupnému zvyšování procenta R+U+G – neprodukcčních ploch ze 7 % požadovaných standardem DZES 8 (příloha III nařízení o strategických plánech)

až na 9 % v roce 2027, ale zdá se, že tohoto nárůstu lze dosáhnout zvýšením plochy meziplodin nebo plodin, které vážou dusík. Nezdá se, že by existovaly požadavky na zvýšení plochy „skutečných“

neproduktivních krajinných prvků směrem nahoru z 3 % požadovaných standardem DZES 8. Komise vyzývá Českou republiku, aby navrhla dvě nebo více úrovní plateb, které umožní odměnit zemědělce za zvýšení plochy „skutečných“ neproduktivních krajinných prvků, s výjimkou meziplodin nebo plodin, které vážou dusík.

- II. **Varianta 7 %** (minimální podíl nejméně 7 % orné půdy na úrovni zemědělského podniku, pokud zahrnuje také meziplodiny nebo plodiny vážící dusík, pěstované bez použití přípravků na ochranu rostlin, přičemž 3 % z toho tvoří půda ponechaná ladem nebo neproduktivní prvky. Pro meziplodiny by měly členské státy používat faktor 0,3):

Celofaremní ekoplatba navazuje na základní podmínky standardu DZES 8 a je požadováno vyčlenění vyššího procenta neproduktivních ploch ve srovnání s podmíněností.

Žadatel má povinnost vyčlenit 8 % a od roku 2026 pak 9 % výměry orné půdy zemědělského podniku ve prospěch neproduktivních ploch, z toho minimálně:

- 3 % musí tvořit plochy ochranných pásů včetně ochranných pásů DZES 4, DZES 5, DZES 7, PPH 2 nebo úhorů nebo krajinných prvků nebo kombinace těchto prvků, ostatní plnění neproduktivních ploch je dle volby zemědělce.
- 5 %, resp. 6 % plnění neproduktivních ploch je dle volby zemědělce.

Rok	2023	2024	2025	2026	2027
Podmíněnost	7 %	7 %	7 %	7 %	7 %
Ekoplatba	8 %	8 %	8 %	9 %	9 %

PRECIZNÍ ZEMĚDĚLSTVÍ

Podmínky způsobilosti:

- Podpora bude vyplácena pouze zemědělcům splňujícím podmínku aktivního zemědělce.
- Minimální výměra je 1 ha zemědělské půdy
- Deklarovanou výměru musí mít žadatel evidovanou v LPIS v příslušném kalendářním roce.
- Současné dodržení obou podmínek variabilní aplikace hnojiv N, P, K, Mg, Ca na celé výměře daného dílu půdního bloku (dále jen „DPB“).
- Z celkové sezónní bilance aplikovaného anorganického dusíku na daném DPB a plodině musí být provedeno minimálně 65 % variabilně. Aplikace může být provedena ve více aplikačních cyklech.
- Provedení variabilní aplikace alespoň jednoho z následujících prvků: P, K, Mg, Ca. Aplikace musí být řízena tímto prvkem. Z celkového ročního aplikovaného množství daného prvku na daném DPB ve formě minerálního hnojiva musí být provedeno minimálně 65 % variabilně. Aplikace může být provedena ve více aplikačních cyklech.
- Přesnost satelitního korekčního signálu je v případě aplikace hnojiva vyžadována na minimální úrovni 300 cm³).

Žadatel:

- **na dotčených DPB dodržuje podmínku plošně diferencované (variabilní) aplikace N hnojiv za hospodářský rok^{**}):**
 - Variabilní dávkování dusíkatých hnojiv je provedeno na základě (1) průběžné celoplošné diagnostiky stavu porostů s využitím senzorových měření nebo na základě (2) připravených aplikačních map (z DPZ či výnosových map). Variabilní aplikace optimalizovanou dávkou racionalizuje využití hnojiv a zajišťuje omezení rizika přehnojení míst s nízkou výnosností dle bilance živin či přirozeného potenciálu stanoviště.
 - Automatické uzavírání sekce (Autonomní ovládání jednotlivých sekcí na základě pozice stroje a řídicích algoritmů).
- **na dotčených DPB dodržuje podmínku plošně diferencované (variabilní) aplikace zásobního hnojení (P, K, Mg, Ca) prostřednictvím aplikační mapy za hospodářský rok^{**}):**
 - Aplikační mapa (předpisová mapa) je založena na (1) mapách zásobenosti jednotlivých živin, které jsou tvořeny na základě periodických odběrů a rozborů půdních vzorků nebo na (2) základě zpřesněné bilance živin z plošných rozdílů výnosových úrovní stanovených z výnosových map či DPZ.
 - Automatické uzavírání sekce (Autonomní ovládání jednotlivých sekcí na základě pozice stroje a řídicích algoritmů).

- **uchovává dokumenty, které prokazují provádění variabilní aplikace N hnojiv/zásobního hnojení (P, K, Mg, Ca) po dobu 10 let:**
 - mapy (předpisové, záznamové) v tištěné nebo elektronické formě (možné jsou zejména ve formátu Shape file, PDF, ISOXML, CSV)
 - záznamové mapy musí obsahovat informace o datu a času aplikace, zeměpisné souřadnice a aktuálně aplikovanou dávku s frekvencí záznamu alespoň 1x 10 sec.
 - Dokládající způsob aplikace prostřednictvím vlastního stroje (technický průkaz stroje a další), nebo služby (faktura, smlouva o službě apod.)
 - Aplikací technika vybavena systémem GNSS s přesností alespoň na úrovni EGNOS

- **vede evidenci dílu půdního bloku pro účely intervence ekoschémat – Precizní zemědělství:**
 - Číslo dílu půdního bloku
 - Výměra dílu půdního bloku
 - Název plodiny
 - Plocha pěstované plodiny v ha
 - Hnojivo (název produktu)
 - Datum použití/zapravení hnojiva
 - Zpracovaná výměra (ha)
 - Množství hnojiva celkem (t)
 - Množství hnojiva (t/ha)
 - Aplikováno variabilně (Ano/Ne)
 - (minimální a maximální aplikovaná dávka)
 - Dusík (kg/ha), Fosfor (kg/ha), Draslík (kg/ha), Vápník (kg/ha), Hořčík (kg/ha)
 - Dosažení hranice minimálního využití (min. 65 % z celkové sezónní bilance aplikovaného anorganického dusíku na daném půdním bloku a plodině musí být provedeno variabilně; alespoň 65 % z celkového ročního aplikovaného množství daného prvku na daném půdním bloku ve formě minerálního hnojiva musí být provedeno variabilně)
 - Vlastní mechanizace:
 - Mechanizace, kterou byla aplikace provedena – vlastnosti a vybavení (vč. informace o přesnosti satelitního signálu)
 - Při provedení službou:
 - Faktura od dodavatele za provedenou službu (vč. specifikace vybavení mechanizace, prohlášení dodavatele mechanizace o způsobilosti stroje/terminálu, informace o přesnosti satelitního signálu)
 - Informace k dílu půdního bloku ve vztahu ke stanovení variabilní dávky – popis způsobu, jakým byla stanovena dávka vstupu a případně její korekce (např. využitá vstupní data – vliv stanoviště, vývoj počasí, stav porostu aj).

NOVĚ DOPLNĚNO

Žadatel

- **zpracuje bilanci dusíku - posuzováno celofaremní hospodaření s dusíkem**
 - zemědělský podnik zpracuje do 30/11 bilanci dusíku, a to z hlediska vstupů dusíku za období od 1/7 předchozího roku do 30/6 (dále jen „hospodářský rok“). Způsob výpočtu bilance je uveden v příloze č. 5 nařízení vlády č. 262/2012 Sb.
 - Kontrola je prováděna na základě tabulky Bilance dusíku (Protokol o výpočtu a výsledku bilance dusíku podle § 7a nařízení vlády č. 262/2012 Sb.)
Výsledek průměrné bilance dusíku v daném hospodářském roce nesmí překročit 60 kg N/ha zemědělské půdy.

➤ **Připomínka Evropské komise č. 155:**

S ohledem na obecný cíl tohoto opatření (Precizní zemědělství) by Česká republika měla zahrnout snížení přebytku živin a/nebo snížení používání pesticidů, zejména plánování a podporu technik integrované ochrany rostlin.

➤ **Připomínka Evropské komise č. 156:**

Komise doporučuje zahrnout kvantitativní požadavky na dosažené snížení vstupů. Česká republika se žádá, aby výslovně uvedla, že zemědělci mají povinnost provádět plán hospodaření s živinami, a důrazně se doporučuje, aby vytvořila příslušnou vazbu na nástroj pro udržitelnost zemědělských podniků v oblasti živin stanovený v čl. 15 odst. 4 písm. g) nařízení o strategických plánech.

➤ **Připomínka Evropské komise č. 157:**

Česká republika se vyzývá, aby zvažila náklady a přínosy tak nízké úrovně plánované jednotkové částky (15 EUR na hektar) a zahrnuté půdy (20 % orné půdy) ve vztahu ke svým ambicím a očekávané vysoké zátěži z hlediska správy a kontroly tohoto ekoschématu.

➤ **Připomínka Evropské komise č. 159:**

Toto ekoschéma je třeba podpořit platbou podle čl. 31 odst. 7 písm. b) nařízení o strategických plánech, aby byla v souladu s přílohou 2 Dohody WTO o zemědělství, neboť se zdá, že agronomické postupy se vztahují na konkrétní kategorii půdy (orná půda).

*¹) Satelitní signál, který za standardních podmínek dosahuje deklarované přesnosti dané příjmem volně dostupných korekčních signálů typu EGNOS

**²) hospodářský rok = období od 1/7 do 30/6